

Verslag internetconsultatie Wijziging van de Wet kinderopvang in verband met verbetermaatregelen van de gastouderopvang

Het wetsvoorstel heeft opengestaan voor internetconsultatie van 12 juni 2023 tot en met 10 juli 2023. Er zijn 74 unieke reacties binnengekomen. Hiervan zijn er acht niet openbaar. De ontvangen reacties zijn onder andere afkomstig van brancheorganisaties, gastouders, gastouderbureaus, een gastoudercoöperatie en van de gemeente en GGD Amsterdam.

Naar aanleiding van het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State is besloten om het stellen van een maximum van twee gastouderbureaus per gastouder op te nemen in dit wetsvoorstel, in plaats van dit te regelen bij algemene maatregel van bestuur. Voor individuele reacties die zijn binnengekomen op dit wetsvoorstel geldt dat zij gingen over het voorstel om een maximum te kunnen stellen bij algemene maatregel van bestuur en niet op het daadwerkelijke maximum van twee gastouderbureaus. In de Kamerbrief¹ over het verbetertraject gastouderopvang is echter reeds het maximum van twee aangekondigd, waardoor men al wel kon weten dat het voornemen was om een maximum van twee gastouderbureaus in te stellen. De brancheorganisaties Brancheorganisatie Kinderopvang, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang, BOinK, Stichting Voor Werkende Ouders en Stichting Nysa zijn aanvullend in de gelegenheid gesteld om nog schriftelijk te reageren op deze wijziging. De aanvullende reactie van deze organisaties is meegenomen in onderstaande samenvatting.

5.2.1 Algemene reacties

De meerderheid van de respondenten (waaronder de brancheorganisaties en gemeente en GGD Amsterdam) is in algemene zin blij met de verbetermaatregelen ter verhoging van de kwaliteit van de gastouderopvang. Er zijn ook respondenten die de verbetermaatregelen als regedruk en betutteling ervaren. Zij zijn er voorstander van om de gastouderopvang te laten zoals het nu is.

5.2.2 Reacties internetconsultatie op de drie onderwerpen

De voorgestelde wetswijzigingen richten zich op drie onderwerpen. Per onderwerp worden de reacties beschreven.

a) het stellen van pedagogische doelen bij gastouderopvang

Net als uit de resultaten van de uitvoeringstoetsen blijkt dat het gelijkstellen van verantwoorde kinderopvang aan verantwoorde gastouderopvang de suggestie wekt dat alle kwaliteitseisen gelijkgesteld worden en dat de kwaliteitseisen voor kindercentra ook gaan gelden voor de gastouderopvang.

Zo'n vijftien van de respondenten zijn bang dat hiermee de huiselijke sfeer van de gastouderopvang verloren gaat. Het doel van de wetgever is echter enkel en alleen om de pedagogische basisdoelen voor verantwoorde kinderopvang van toepassing te laten zijn op de gastouderopvang. Hier is men in algemene zin blij mee omdat dit zorgt voor het bevorderen van de kwaliteit en de erkenning van gastouderopvang.

Zoals beschreven in paragraaf 5.1 bij de reactie op de uitvoeringstoetsen is het nadrukkelijk niet de bedoeling om de kwaliteitseisen voor gastouderopvang volledig gelijk te stellen aan die voor dagopvang en buitenschoolse opvang. Met deze wijziging wordt beoogd om de invulling van verantwoorde kinderopvang met de pedagogische basisdoelen over te nemen voor de gastouderopvang. De voorgestelde wettekst en de toelichting zijn tekstueel aangepast om dit te verduidelijken.

b) het maximeren van het aantal gastouderbureaus waarbij een gastouder per voorziening voor gastouderopvang kan zijn aangesloten op twee

¹ Kamerstukken II 2022/23, 31322, nr. 491.

Ruim een derde (29) van de respondenten is tegen het maximeren van het aantal gastouderbureaus. Deze reacties beschrijven onder andere dat het maximeren van het aantal gastouderbureaus ingaat tegen de vrijheid en professionaliteit van de gastouder. Gastouders kiezen soms bewust voor meerdere gastouderbureaus om de kans op geplaatste kinderen te vergroten, om financiële risico's te spreiden en vanwege de variëteit in cursusaanbod. Daarnaast geeft men aan dat het maximeren van het aantal gastouderbureaus niet bijdraagt aan een betere kwaliteit vanwege discontinuïteit en verminderd toezicht en controle vanuit de aangesloten gastouderbureaus. Ook is men bang dat een beperking van het aantal gastouderbureaus kan zorgen voor een lagere kindbezetting wat kan leiden tot negatieve financiële gevolgen. Tot slot zijn er respondenten die beschrijven dat het beoogde doel ook behaald kan worden door bijvoorbeeld aandacht te besteden aan de kwaliteit van de gastouderbureaus of door gastouders de kindaantallen te laten bijhouden.

Met dit traject worden de eisen die aan gastouders en gastouderbureaus worden gesteld aangescherpt met als doel om de professionaliteit van de gastouder en de kwaliteit van de begeleiding van de gastouder door het gastouderbureau te verbeteren. De maatregel van het maximeren van het aantal gastouderbureaus waarbij een gastouder per voorziening voor gastouderopvang kan zijn aangesloten tot twee is daar onderdeel van. Het bijhouden van de kindaantallen per voorziening voor gastouderopvang ondervangt niet alle geschetste mogelijke problemen als de gastouder per voorziening bij meerdere gastouderbureaus is aangesloten.

Vijf gastouders schrijven dat zij het zelf prettig vinden te werken met één of twee gastouderbureaus. Ook een gastouderbureau schrijft voorstander te zijn van het beperken van het samenwerken met meerdere bureaus omdat diverse bureaus verschillend met kwaliteit om gaan. Echter vinden vier van hen wel dat er keuzevrijheid moet blijven.

Enkele respondenten op de internetconsultatie maken kenbaar dat zij positieve effecten zien die een maximering van het aantal gastouderbureaus kan hebben op de kwaliteit van de gastouderopvang. Zoals aangegeven in de toelichting, onder paragraaf 3.1.2.b, draagt een maximum van twee gastouderbureaus per voorziening voor gastouderopvang bij aan een verbetering van het toezicht op de gastouderopvang en aan de relatie tussen de gastouder en het gastouderbureau. GGD'en hebben aangegeven dat het voor hen moeilijker is om een overtreding bij gastouderbureaus te constateren, indien meerdere gastouderbureaus bij de gastouder betrokken zijn.² Met het maximum van twee gastouderbureaus per voorziening voor gastouderopvang waarbij een gastouder kan zijn aangesloten, wordt daarnaast getracht de relatie tussen het gastouderbureau en de gastouder te versterken. Dit kan onder meer bijdragen aan het zicht dat het gastouderbureau heeft op de kwaliteit van de gastouder, zodat het gastouderbureau adequaat kan inspelen op (ontwikkel)behoeften van de gastouder. Tegelijkertijd behoudt de gastouder met een maximum van twee gastouderbureaus per voorziening voor gastouderopvang de mogelijkheid om bij twee gastouderbureaus aangesloten te zijn. Op die manier kan de gastouder voldoende vraag naar zijn of haar gastouderopvang waarborgen. Tevens kan de gastouder zo ervaring opdoen bij twee verschillende gastouderbureaus om de verschillen in kwaliteit en begeleiding te ervaren.

Met een maximum van twee is een balans gevonden in bovengenoemde voordelen en de nadelen van een beperking van het samenwerken met meerdere bureaus. Tot slot is er, mede naar aanleiding van de reacties op de internetconsultatie, voor gekozen om de bestaande bemiddelingsrelaties bij inwerkingtreding van dit wetsvoorstel intact te laten. Daarnaast is er een uitzonderingsmogelijkheid opgenomen waarbij een gastouder die voor de voorziening voor gastouderopvang reeds bij twee gastouderbureaus is aangesloten, tijdelijk bij drie gastouderbureaus kan zijn aangesloten. Om hiermee de overstap van een van deze twee gastouderbureaus naar een nieuw gastouderbureau te effectueren.

c) het mogelijk maken van pedagogische begeleiding en coaching ter ondersteuning van gastouders

² Thema-onderzoek Toezicht Gastouderopvang (2020), Inspectie van het Onderwijs.

Over het algemeen zijn de reacties positief over de mogelijkheid die wordt gecreëerd om in lagere regelgeving eisen op te nemen ten aanzien van de inzet van coaching van de gastouders door de gastouderbureaus. Respondenten geven aan dat op deze manier de kwaliteit van gastouders en gastouderbureaus geborgd en versterkt wordt. Wel blijkt uit de reacties dat men benieuwd is naar de uitwerking van deze eis in nadere regelgeving en de haalbaarheid hiervan. Een enkele respondent zou bijvoorbeeld graag willen dat de begeleiding niet verplicht wordt. Een andere respondent is bang dat de gelijkwaardige relatie tussen de gastouder en gastouderbureau hiermee onder druk komt te staan.

Gemeente en GGD Amsterdam geven aan dat de term 'begeleiders van gastouders' verwarrend is naast de 'beroepskracht' in artikel 1.56, eerste lid, van de wet (*de persoon die belast is met het begeleiden van gastouderopvang*). Zoals reeds beschreven in paragraaf 5.1 is ervoor gekozen om in de gastouderopvang ook te spreken van pedagogisch beleidsmedewerker. Om verwarring te voorkomen wordt daarmee niet langer verwezen naar de begeleider van de gastouder.

De reacties van de internetconsultatie over de pedagogische begeleiding en coaching hebben verder niet geleid tot een aanpassing van het wetsvoorstel. De reacties die gaan over de nadere invulling van de wet zullen meegenomen worden in de uitwerking van de lagere regelgeving.

5.2.3. Overige reacties

De branchepartijen laten weten het in algemene zin eens te zijn met het voorstel, maar kunnen nog onvoldoende overzien wat de effecten van de uitwerking van deze verbetermaatregelen zijn in de lagere regelgeving. Tevens spreken zij uit dat een hogere kwaliteit ook beloond dient te worden met een hogere financiële vergoeding. Ze geven aan dat daarom de maximum uurprijs voor de kinderopvangtoeslag voor gastouderopvang verder verhoogd dient te worden.

In de internetconsultatie zijn veel reacties binnengekomen die zien op de betaalbaarheid van de gastouderopvang en het verhogen van de maximum uurprijs voor de kinderopvangtoeslag voor gastouderopvang als gevolg van de voorgestelde maatregelen. Veel reacties stellen dat als de eisen aan gastouderopvang gelijk worden getrokken naar het niveau van een kindercentrum, ook de maximum uurprijs voor beide opvangvormen gelijkgesteld zouden moeten worden.

Het gelijkstellen van de maximum uurprijs van de gastouderopvang aan die van de dagopvang is niet aan de orde. Een gastouder heeft geen aparte lasten voor de locatie, in tegenstelling tot een kindercentrum. Dit zorgt mede voor een andere kostprijs van de verschillende opvangsoorten. De regering acht het van belang dat als gastouders of gastouderbureaus extra kosten maken als gevolg van de voorgestelde maatregelen en zij als gevolg hiervan de tarieven verhogen, deze extra kosten niet volledig ten laste van ouders komen. Daarom is eerder aangekondigd dat de maximum uurprijs met ingang van 2025 met 21 cent wordt verhoogd. Dit betekent voor ouders dat zij mogelijk een hoger tarief zullen betalen voor de gastouderopvang, maar dat door de stijging van de maximum uurprijs de extra kosten niet volledig ten laste van de betrokken ouders komen. Zoals hierboven aangegeven zullen veel gastouders en gastouderbureaus al aan (een deel van) de nieuwe eisen voldoen. Anderen zullen nog een of enkele stappen moeten zetten en daarmee mogelijk ook meer kosten maken. De verwachting is dat met de verhoging van 21 cent gastouders en gastouderbureaus gemiddeld genomen in staat zijn om extra kosten als gevolg van deze maatregelen hiermee te dekken.

Aanvullend geven gastouders aan dat de huidige maximum uurprijs te laag is in vergelijking met de kostprijs van de gastouderopvang. Zoals is aangekondigd aan de Tweede Kamer start in 2024 een onderzoek naar kostprijzen in de kinderopvangsector. Dit onderzoek zal ook meer zicht geven op de kostprijs van gastouderopvang.³

Daarnaast zijn in de internetconsultatie ook veel reacties binnengekomen die niet gaan over dit wetsvoorstel, maar over andere zaken die de gastouderopvang raken. Zoals een pleidooi om voorschoolse educatie bij gastouders mogelijk te maken en de proportionaliteit en de kosten die de rechtelijke uitspraak over de Warenwet attractie- en speeltoestellen met zich meebrengt.

³ Kamerstukken II 2023/24, 31322, nr. 512.

Aangezien deze onderwerpen geen onderdeel uitmaken van het huidige wetsvoorstel zijn deze reacties buiten beschouwing gelaten.